

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาค้นคว้า เรื่อง การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครพิษณุโลก ซึ่งมีขั้นตอนและระเบียบวิธีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ระเบียบวิธีวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากงานวิจัยนี้ได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัย 2 ลักษณะเป็นแบบผสมผสาน กล่าวคือ เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยจึงขอแยกอธิบายรายละเอียดเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนของการวิจัยเชิงคุณภาพ กับ ขั้นตอนของการวิจัยเชิงปริมาณ

รูปแบบของการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. ระเบียบวิธีวิจัย

1.1 การวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) ได้แก่ การทบทวนวรรณกรรม และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ เช่น หนังสือ ตำรา บทความ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย วารสารทางวิชาการ เป็นต้น และศึกษาค้นคว้าเอกสารจากหน่วยงานภาครัฐ และอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่จะทำการวิเคราะห์เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยและทำการศึกษาถึงการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครพิษณุโลก

1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ โดยทำการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1.2.1 ผู้บริหารฝ่ายการเมือง คือ นายกเทศมนตรีนครพิษณุโลก
- 1.2.2 ผู้บริหารฝ่ายข้าราชการประจำ คือ ปลัดเทศบาล ผู้อำนวยการกองฯ
- 1.2.3 นักวิชาการ

1.2.4 ผู้แทนภาคประชาชน

ซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้าจะทำการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นเกี่ยวกับแนวคิด ที่มา ของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงาน รวมถึงปัญหาหรืออุปสรรคที่องค์กรได้รับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้

2. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ใช้กลุ่มประชากรในการศึกษา 4 กลุ่ม ตามหน้าที่ของการบริหารงาน และผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยฝ่ายการเมือง ฝ่ายข้าราชการประจำ นักวิชาการ ผู้แทนภาคประชาชน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ นายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาล อาจารย์คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร และประธานสภาเทศบาล ได้กลุ่มตัวอย่าง 4 คน ตามลำดับ และฝ่ายข้าราชการประจำที่เหลือ ใช้วิธีการเลือกแบบจับฉลากรายชื่อผู้บริหารแต่ละหน่วยงาน จำนวน 8 หน่วยงาน ได้กลุ่มตัวอย่าง 3 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 7 คน ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

ตาราง 3 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้อง

ประชากร	รายละเอียด	กลุ่มตัวอย่าง	วิธีการเลือก
- ฝ่ายการเมือง	นายกเทศมนตรี	1	เจาะจง
- ฝ่ายข้าราชการประจำ	ปลัดเทศบาล	1	เจาะจง
	ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน	1	จับฉลาก
	หัวหน้าหน่วยตรวจสอบภายใน	-	-
	ผู้อำนวยการสำนักการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม	-	-
	ผู้อำนวยการกองคลัง	1	จับฉลาก
	ผู้อำนวยการสำนักการช่าง	-	-
	ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา	-	-
	หัวหน้ากองการประปา	-	-
	หัวหน้ากองสวัสดิการและสังคม	1	จับฉลาก
- นักวิชาการ	อาจารย์คณะสังคมศาสตร์ ม.นเรศวร	1	เจาะจง
- ผู้แทนภาคประชาชน	ประธานสภาเทศบาล	1	เจาะจง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพของงานวิจัยชิ้นนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ (Interview) โดยมีขั้นตอนในการจัดทำ ดังนี้

3.1 ศึกษารวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสารตำราวิชาการ วารสารวิชาการ วิทยานิพนธ์ รวมถึงบทความต่าง ๆ และแนวนโยบายการบริหารงานภาครัฐในองค์กรเทศบาลนครพิษณุโลก

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าศึกษาทางเอกสารมารวบรวมและสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์โดยจะใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) และคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์นั้นจะเป็นลักษณะของคำถามแบบปลายเปิด ซึ่งแบบสัมภาษณ์จะมีประเด็นมุ่งไปสู่การนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานตามวงจรคุณภาพ

3.3 นำแบบสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและจำนวนการใช้ภาษาให้เหมาะสม เพื่อขอคำแนะนำไปปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้แบบสัมภาษณ์มีความเที่ยงตรงยิ่งขึ้น และดำเนินการในขั้นตอนต่อไปเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อ กับวัตถุประสงค์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้ศึกษาค้นคว้าใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย

4.1 ผู้ศึกษาค้นคว้า นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ส่งถึงผู้บริหารเทศบาลนครพิษณุโลก เพื่อแจ้งให้ทราบและขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์

4.2 ผู้ศึกษาค้นคว้าขอนัดเวลาสัมภาษณ์ผู้บริหาร

4.3 ผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารที่กำหนดไว้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ เรื่อง การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครพิษณุโลก ก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้ากำหนดวิธีตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ดังต่อไปนี้

5.1 ตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล เป็นการตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลในด้านเวลา สถานที่ และบุคคล

5.2 ตรวจสอบสามเ้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล เป็นการใช่วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ และเอกสารบันทึก

5.3 ผู้ศึกษาค้นคว้านำข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดมาทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล เพื่อนำข้อมูลที่ตรวจสอบแล้วไปวิเคราะห์ โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทั้ง 4 กลุ่ม และค้นคว้ารวบรวมแนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล มาทำการวิเคราะห์โดยวิธีการหาความสอดคล้องต้องกัน (Method of Agreement) ซึ่งประกอบด้วย การตรวจสอบความถูกต้องเชื่อถือได้ในเชิงแนวคิด ทฤษฎี ซึ่งพิจารณาจากแหล่งเอกสารที่เป็นเรื่องเดียวกันจากหลาย ๆ แหล่ง มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่ออธิบายถึงการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล แล้วนำผลข้อมูลที่ได้มาสรุปเป็นความเรียง

รูปแบบของการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1. ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง โดยในการวิจัยครั้งนี้จะทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ออกเป็น 2 กลุ่ม และประยุกต์ใช้แบบสอบถามของสถาบันพระปกเกล้า ที่มีประเด็นในการสอบถามเกี่ยวกับขั้นตอนในการปฏิบัติงานภายในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 กลุ่มของฝ่ายปฏิบัติงานที่เป็นข้าราชการประจำ

1.2 กลุ่มของฝ่ายปฏิบัติงานที่เป็นลูกจ้างชั่วคราว

2. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ใช้กลุ่มประชากรในการศึกษา ตามหน้าที่ของการปฏิบัติงาน ได้แก่ กลุ่มของฝ่ายปฏิบัติงานที่เป็นข้าราชการประจำ และกลุ่มของฝ่ายปฏิบัติงานที่เป็นลูกจ้างชั่วคราว โดยในการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณนี้จะใช้กลุ่มประชากรเพียง 2 กลุ่ม ในการเก็บข้อมูล และเนื่องจากประชากรมีจำนวนจำกัดและแน่นอน จึงใช้วิธีการเทียบจำนวนจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

ตาราง 4 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของฝ่ายปฏิบัติงาน

ฝ่ายปฏิบัติงาน	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
ข้าราชการประจำ	247	152
ลูกจ้างชั่วคราว	594	234
รวม	841	386

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถาม ซึ่งประยุกต์ใช้แบบสอบถามของสถาบันพระปกเกล้า ที่มีประเด็นในการสอบถามเกี่ยวกับขั้นตอนในการปฏิบัติงานภายในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ลักษณะของคำถามเป็นแบบปลายเปิดและปลายปิดผสมผสานกัน โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 2 ศึกษาแนวทางการสร้างเครื่องมือจากเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ตลอดจนแนวทางการกำหนดข้อคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระตามวัตถุประสงค์

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถาม ซึ่งประยุกต์ใช้แบบสอบถามของสถาบันพระปกเกล้า ไปขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจพิจารณา แก้ไข และให้ข้อเสนอแนะ และได้นำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทำการพิจารณาเนื้อหาและความสอดคล้อง รวมทั้งความเหมาะสมของข้อคำถาม จำนวน 3 ท่าน ตรวจแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยมีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ ดังต่อไปนี้

1. ดร.ทิวากร แก้วมณี อาจารย์คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
2. ดร.พีรธร บุญยรัตพันธุ์ อาจารย์คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
3. ร้อยเอกทันตแพทย์หญิง ดร.สุพัตรา จิตรเสถียร อาจารย์คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

ขั้นที่ 5 นำแบบสอบถามที่ได้รับความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว จำนวน 3 ท่าน มาวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับคำนิยามศัพท์ (IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป รวมทั้งปรับปรุงแบบสอบถาม ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ตัดข้อคำถามที่ไม่เหมาะสมออก จำนวน 2 ข้อ

ขั้นที่ 6 นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (บุญชม ศรีสะอาด, 2545. หน้า 96 อ้างอิงจาก Cronbach, 1970) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.840 ซึ่งหากมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป แสดงว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นสามารถนำไปใช้ได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้ศึกษาค้นคว้าใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย

4.1 ผู้ศึกษาค้นคว้านำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ส่งถึงผู้บริหารเทศบาลนครพิษณุโลก เพื่อแจ้งให้ทราบและให้ความร่วมมือสำหรับการเก็บข้อมูลในการข้อมูลแบบสอบถาม

4.2 ผู้ศึกษาค้นคว่าดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 386 คน โดยประสานงานด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนทั้งหมด 335 คน คิดเป็นร้อยละ 86.79

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เมื่อรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแล้ว จะนำมาประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าสถิติพื้นฐานเบื้องต้น

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient)

6.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าสถิติพื้นฐานเบื้องต้น ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) (นิสาร์ตน์ ศิลปเดช, 2542 หน้า 144)

$$\text{สูตร } P = \frac{f \times 100}{n}$$

เมื่อ P แทน ค่าร้อยละ

f แทน จำนวนหรือความถี่ที่ต้องการหาค่าร้อยละ

n แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

